

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник організаційно-методичного
управління

_____ В. Б. Юскаєв
_____ 2023 р.

ПРОГРАМА

**Єдиний кваліфікаційний іспит за ступенем «магістр»
за спеціальністю 081 «Право» освітньою програмою «Правознавство»**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестаційний кваліфікаційний екзамен за ступенем «магістр» зі спеціальністю 081 «Право» освітньою програмою «Правознавство» здійснюється шляхом оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників освітнього ступеню «магістр» з метою визначення рівня засвоєння випускниками навчальної програми.

На комплексний екзамен виносяться наступні дисципліни: «Конституційне право України», «Адміністративне право України», «Адміністративне судочинство в Україні», «Міжнародне публічне право, міжнародний захист прав людини», «Цивільне право України», «Цивільне процесуальне право України», «Трудове право України», «Міжнародне приватне право», «Кримінальне право України», «Кримінальне процесуальне право України», «Міжнародне кримінальне право включаючи міжнародне співробітництво у сфері запобігання злочинності», «Загальні етичні вимоги правничої професії», «Сучасні стандарти соціального захисту в Україні», «Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів господарювання в Україні».

Екзамен проводиться письмово у формі тестування. Час відповіді на тести – 150 хвилин.

***АНОТАЦІЇ ТА КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА
КОМПЛЕКСНИЙ ЕКЗАМЕН***

**АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

Юридична сила конституції. Поняття й система джерел конституційного права. Поняття конституції. Реалізація конституції. Тлумачення конституції. Функції та юридичні властивості конституції. Верховенство конституції. Пряма дія конституційних норм. Горизонтальний ефект конституції. Загальна характеристика Конституції України. Порядок ухвалення й внесення змін до Конституції України. Поняття установчої влади та порядок внесення змін до Конституції України. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. Доктрина дружнього ставлення до міжнародного права та принцип верховенства Конституції України. Зміст та значення принципів Конституції України за офіційною конституційною доктриною України.

Конституціоналізм та конституційний лад України. Поняття та система конституціоналізму. Поняття конституційного ладу України. Конституційні засади державного суверенітету України. Принцип територіальної цілісності і недоторканності

державних кордонів України. Незалежність України та процеси євроатлантичної і європейської інтеграції. Обмеження влади правом як засада конституційного ладу України. Конституційний принцип поділу державної влади. Система стримувань і противаг. Принцип верховенства права в системі засад конституційного ладу України. Основні елементи верховенства права.

Конституційний статус особи в Україні. Принципи конституційного статусу особи. Природа прав і свобод людини. Сутнісний зміст прав і свобод людини. Позитивні зобов'язання держави у сфері гарантування прав людини згідно з Конституцією України. Зміст та обсяг захисту особистих свобод: право на свободу думки й слова, право на доступ до публічної інформації, захист персональних даних, свобода совісті, свобода пересування. Критерії обмеження прав. Політичні права та участь громадян у вирішенні питань суспільного значення. Свобода мирних зібрань, свобода об'єднань: обсяг захисту та критерії обмеження. Рівність доступу громадян до публічної служби. Економічні права: обсяг захисту та критерії обмеження. Право власності: обсяг захисту та заборона свавільного вилучення власності. Право на свободу підприємницької діяльності: обсяг захисту, обмеження монополізму і захист конкуренції. Право на працю та на гідну оплату праці. Соціальні права: зміст та гарантії. Право на соціальне забезпечення, право на охорону здоров'я, право на освіту. Структура конституційних гарантій прав і свобод людини: нормативні, інституційні та процесуальні гарантії. Зміст конституційних гарантій прав і свобод людини. Конституційні обмеження у здійсненні конституційних прав та свобод людини в Україні. Допустимі критерії обмеження прав людини: значення принципу пропорційності. Особливі юридичні стани згідно з Конституцією України, умови та порядок введення та припинення дії. Особливості юридичного захисту прав внутрішньо переміщених осіб. Загальна характеристика конституційних обов'язків людини та громадянина в Україні. Поняття та принципи громадянства України. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України. Конституційний статус іноземців та осіб без громадянства. Особливості конституційного статусу біженця.

Законодавча влада в Україні: конституційна характеристика. Конституційна природа парламенту - Верховної Ради України. Функція представництва народу України. Законодавча функція. Роль парламенту у внесенні змін до Конституції України. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Комітети, тимчасові слідчі комісії та тимчасова спеціальні слідча комісія парламенту. Повноважність та кворум у засіданнях Верховної Ради України. Предмет відання та повноваження Верховної Ради України. Предметна сфера закону. Парламентські процедури: установча, законодавча, процедури здійснення парламентського контролю. Конституційний статус спеціалізованих органів парламентського контролю - Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Рахункової палати. Конституційний статус народного депутата України та юридичні гарантії його діяльності. Природа депутатського мандата. Підстави дострокового припинення повноважень народного депутата України.

Конституційний статус Президента України. Роль та місце Президента України в системі органів державної влади. Президент України як глава держави. Порядок вступу на пост Президента України. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України. Процедура усунення Президента України з поста у порядку імпічменту. Повноваження Президента України. Акти Президента України. Контрасигнація актів Президента України. Конституційний статус Ради національної безпеки та оборони. Роль Ради національної безпеки та оборони у забезпеченні захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України.

Виконавча влада в Україні: конституційна характеристика. Поняття виконавчої влади та її місце в механізмі державної влади. Система органів виконавчої влади в Україні. Порядок формування і склад Кабінету Міністрів України. Демократична підзвітність і підконтрольність Кабінету Міністрів України. Солідарна відповідальність уряду та відповідальність міністрів. Предмет відання та повноваження Кабінету Міністрів України.

Акти Кабінету Міністрів України.

Судова влада в Україні. Конституційні засади функціонування судової влади. Конституційні засади судочинства. Принцип незалежності судової влади та її гарантії. Система судів. Засади спеціалізації у системі судів. Конституційний статус судді. Гарантії незалежності суддів. Порядок припинення повноважень суддів та підстави звільнення суддів. Конституційний статус Вищої ради правосуддя. Органи суддівського самоврядування. Конституційний статус прокуратури. Роль адвокатури в системі юридичного захисту прав людини.

Правовий захист Конституції. Правовий захист Конституції: особливості української моделі. Поняття та види конституційного контролю. Предмет відання та повноваження Конституційного Суду України. Самообмеження юрисдикції Конституційного Суду України та доктрина політичного питання. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України.

Конституційна скарга. Конституційна скарга: поняття, критерії прийнятності, особливості розгляду. Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини в Україні. Порядок звернення із конституційною скаргою до Конституційного Суду України. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України. Особливості юридичної сили рішень Конституційного Суду України з конституційних скарг.

Конституційне судочинство. Поняття й характеристика стадій конституційного судочинства. Учасники конституційного провадження. Порядок застосування рішень та висновків Конституційного Суду України судами загальної юрисдикції. Поняття та юридична природа актів Конституційного Суду України. Види, порядок ухвалення та виконання актів Конституційного Суду України.

Юридичні позиції Конституційного Суду України. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина.

Типові питання з дисципліни «Конституційне право України»:

Чи згодні ви з тим, що Президент України:

1. призначає за згодою Верховної Ради Прем'єр-міністра України;
2. призначає на посаду та звільняє з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
3. призначає за поданням Прем'єр-міністра членів Кабінету Міністрів України;
4. вносить до Верховної Ради України подання про призначення Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України?

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Інструменти публічного адміністрування. Розуміння інструментів публічного адміністрування. Поняття інструмента публічного адміністрування. Види інструментів публічного адміністрування. Нормативний акт як інструмент публічного адміністрування. Поняття, юридичне значення та ознаки нормативного акта суб'єкта публічного адміністрування. Види нормативних актів (за суб'єктами видання, територіальним охопленням діяльності, за ознакою внутрішньої та зовнішньої спрямованості). Вимоги до нормативного акта. Порядок підготовки та ухвалення. Зміст і значення антикорупційної експертизи. Державна реєстрація нормативного акта. Процедура оприлюднення та набрання чинності. Підстави для визнання нормативного акта протиправним. Зв'язок протиправності з фактом недотримання формальних вимог під час його підготовки та

видання. Адміністративний акт як інструмент публічного адміністрування. Поняття, юридичне значення та ознаки адміністративного акта. Відмежування адміністративного акта від інших актів (документів) суб'єкта публічного адміністрування. Види адміністративних актів. Процедура видання адміністративного акта. Чинність адміністративного акта (умови чинності, способи доведення до відома, припинення чинності). Виконання адміністративного акта. Поняття нікчемності адміністративного акта. Підстави визнання адміністративного акта нікчемним. Адміністративний договір як інструмент публічного адміністрування. Поняття, юридичне значення та ознаки адміністративного договору. Види адміністративних договорів. Поняття нікчемності адміністративного договору. Підстави визнання адміністративного договору нікчемним. Адміністративний розсуд у публічному адмініструванні. Поняття адміністративного розсуду. Умови застосування адміністративного розсуду (наявність законодавчого уповноваження на адміністративний розсуд; оприлюднення норм, що уповноважують на адміністративний розсуд; достатність юридичної визначеності уповноважень на адміністративний розсуд; обов'язок дотримуватися мети уповноваження; обов'язок ретельно з'ясувати обставини в справі; обов'язок дотримуватися принципу пропорційності; обов'язок дотримуватися принципу рівності; обов'язок дотримуватися критеріїв розсудливості; обов'язок мотивувати свої рішення). Використання електронного врядування в публічному адмініструванні. Поняття електронного врядування. Елементи електронного врядування. Співвідношення понять «електронне врядування», «електронна держава», «електронна демократія», «електронний парламент», «електронний уряд», «електронний суд».

Адміністративна процедура та її види. Адміністративні послуги. Розуміння адміністративної процедури. Поняття адміністративної процедури. Види адміністративної процедури (реєстраційні, дозвільні, інспекційні процедури, процедури щодо притягнення до відповідальності; процедури за заявою особи, процедури за службовим обов'язком). Принципи адміністративної процедури. Система принципів адміністративної процедури. Зміст окремих принципів адміністративної процедури (верховенство права, зокрема законність та юридична визначеність, рівність перед законом, обґрунтованість та визначеність, безсторонність (неупередженість) адміністративного органу, добросовісність і розсудливість, пропорційність, відкритість, своєчасність і розумний строк, ефективність, презумпція правомірності дій та вимог особи, офіційність, гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні, гарантування ефективних засобів правового захисту). Учасники адміністративної процедури. Адміністративний орган. Адресат (у тому числі заявник). Заінтересовані особи. Особа, яка сприяє розгляду справи (свідок, експерт, спеціаліст, перекладач). Представництво в адміністративній процедурі. Стадії адміністративної процедури. Ініціювання провадження. Початок провадження і підготовка справи до вирішення. Дослідження обставин справи та збирання доказів. Розгляд та вирішення справи. Оформлення адміністративного акта, доведення до відома адресатів та заінтересованих осіб, виконання. Перегляд адміністративного акта. Поняття, ознаки, види адміністративних послуг. Суб'єкти відповідних відносин. Поняття адміністративної послуги. Ознаки адміністративної послуги. Відмінність адміністративної послуги від інших видів послуг у публічній сфері. Види адміністративних послуг. Суб'єкти відносин щодо надання адміністративних послуг (суб'єкт звернення, суб'єкт надання адміністративних послуг; центри надання адміністративних послуг і адміністратори). Порядок надання адміністративних послуг. Стадії процедури надання адміністративної послуги. Юридичні документи та дії, що супроводжують процедуру надання адміністративних послуг. Плата за надання адміністративних послуг (адміністративний збір). Вимоги до якості надання адміністративних послуг.

Адміністративне деліктне право. Адміністративне правопорушення (проступок) і адміністративна відповідальність. Поняття адміністративного проступку. Ознаки адміністративного проступку (діяння, суспільна шкідливість, протиправність, винність,

караність). Відмежування адміністративного проступку від кримінального правопорушення. Адміністративна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Ознаки адміністративної відповідальності. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб. Законодавчі акти, що регулюють відносини адміністративної відповідальності. Юридичний склад адміністративного проступку (Юридичний склад адміністративного проступку (об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона). Особливості юридичного складу адміністративного проступку, зафіксованого в автоматичному режимі. Заходи адміністративної відповідальності. Поняття адміністративного стягнення. Система й види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних проступків. Загальні правила накладення адміністративних стягнень. Проведення в справі про адміністративний проступок Стадії провадження в справі про адміністративний проступок. Звичайне провадження. Спрошене провадження. Складання протоколу в справі про адміністративний проступок. Органи та посадові особи, уповноважені складати протокол. Випадки, коли протокол у справі про адміністративний проступок не складається. Розгляд справи про адміністративний проступок. Органи та посадові особи, уповноважені розглядати справу про адміністративний проступок. Основні етапи розгляду справи про адміністративний проступок (підготовка справи, аналіз зібраних матеріалів, прийняття постанови, доведення постанови до відома). Особливості провадження в справах про адміністративні проступки в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі. Оскарження й перегляд постанови в справі про адміністративний проступок. Порядок і строк оскарження постанови. Результати перегляду. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

Проведення в справі про адміністративний проступок: стадії, правовий статус учасників. Завдання провадження в справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження в справах про адміністративні проступки. Порушення та адміністративне розслідування справи про адміністративний проступок. Розгляд та винесення постанови у справі про адміністративний проступок. Перегляд постанови у справі про адміністративний проступок. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення. Особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення. Правовий статус учасників провадження у справах про адміністративний проступок.

Типові питання з дисципліни «Адміністративне право України»:

Стадія провадження, яка розпочинається відразу після прийняття постанови або після розгляду скарги, протесту:

1. виконання постанови
2. адміністративне розслідування
3. розгляд справи
4. перегляд постанови

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО УКРАЇНИ»

Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства. Правова природа адміністративного судочинства: поняття, ознаки та зміст. Поняття, завдання, джерела та форми адміністративного судочинства. Принципи адміністративного судочинства. Офіційне з'ясування всіх обставин у справі. Поняття, зміст та склад адміністративно-судочинських правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення адміністративно-судочинських правовідносин. Адміністративна справа і публічно-правовий спір. Суб'єкт владних повноважень. Адміністративний суд. Адміністративна справа незначної складності

(малозначна справа). Типові адміністративні справи. Зразкова адміністративна справа. Похідна позовна вимога.

Предметна, інстанційна та територіальна юрисдикція адміністративних судів. Предметна юрисдикція адміністративних судів. Розгляд кількох пов'язаних між собою вимог. Інстанційна юрисдикція адміністративних судів. Територіальна юрисдикція (підсудність) адміністративних судів (справ). Виключна підсудність адміністративних судів.

Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень. Поняття адміністративно-правового захисту прав людини і громадянина. Види адміністративно-правових засобів захисту прав людини і громадянина. Право особи на звернення та оскарження. Поняття звернення громадян та їх види. Судовий захист та контроль. Діяльність органів прокуратури та представництво інтересів особи прокурором в адміністративному судочинстві.

Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ. Письмові заяви учасників справи. Відкриття провадження в адміністративній справі. Підготовче провадження. Підготовче засідання. Врегулювання спору за участю судді. Примирення сторін. Розгляд справи по суті. Судові рішення. Окремі ухвали суду. Розгляд справ за правилами спрощеного позовного провадження.

Перегляд судових рішень в адміністративних справах. Порядок і строки апеляційного провадження. Вимоги до апеляційної скарги. Процесуальні питання відкриття апеляційного провадження. Апеляційний розгляд. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення. Судові рішення суду апеляційної інстанції. Порядок і строки касаційного провадження. Вимоги до касаційної скарги. Процесуальні питання відкриття касаційного провадження. Касаційний розгляд. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Судові рішення суду касаційної інстанції. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі.

Типові питання з дисципліни «Адміністративне судочинство в Україні»:
Викладені в письмовій або усній формі пропозиції, заяви і скарги громадян України, щодо реалізації своїх законних прав та інтересів, це:

1. скарга
2. заява
3. пропозиція
4. звернення громадян

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО, МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ»

Міжнародно-правові засади співробітництва України з суб'єктами міжнародного права, включаючи питання визнання. Поняття визнання у міжнародному праві. Форми, види та засоби визнання. Визнання нових держав та урядів. Інші види визнання у міжнародному публічному праві. Види і сфери міжнародного співробітництва. Роль і значення (Європейської) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та практики Європейського суду з прав людини для правової системи України. Механізм виконання рішень Європейського суду з прав людини. Загальні та індивідуальні заходи. Тимчасові заходи. Пілотні рішення.

Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про правовий статус індивіда. Поняття статусу індивіда. Громадянство: набуття та припинення. Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та осіб з множинним громадянством. Міжнародні акти щодо врегулювання питань громадянства. Гаазька конвенція про деякі питання, що стосуються колізії законів про громадянство, 1930 р. та Конвенція про громадянство заміжньої жінки 1957 р. Європейська конвенція про громадянство 1997 р. Конвенція про статус апатридів 1954 р. та Конвенція про скорочення випадків безгромадянства 1961 р. Правовий статус біженців. Конвенція про статус біженців 1951 р. та Протокол до неї 1967 р. Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців. Тимчасовий та додатковий захист. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Право притулку. Права людини як складова правового статусу індивіда. Права людини і права громадянина. Міжнародно-правові гарантії дотримання прав людини. Права людини у національному конституційному праві.

Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України. Поняття міжнародних договорів. Поняття міжнародного договору, його структура та форма. Класифікація міжнародних договорів. Порядок і основні стадії укладення міжнародних договорів. Форми надання державами згоди на обов'язковість міжнародного договору. Дія та припинення дії міжнародних договорів. Тлумачення міжнародного договору. Закон України «Про міжнародні договори України».

Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях. Поняття і види міжнародних організацій. Правосуб'єктність та компетенція міжнародних організацій. Завдання і функції міжнародних організацій. Членство України в міжнародних організаціях. Членство в Раді Європи. Перспективи членства України в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору. Копенгагенські критерії. Процедури набуття членства в міжнародних організаціях. Зобов'язання, які випливають із членства в міжнародних організаціях. Припинення членства в міжнародних організаціях.

Дія міжнародного права в національній правовій системі України. Монізм та дуалізм у міжнародному праві. Міжнародно-правові інструменти впливу правової системи Європейського Союзу на правопорядок України. Поняття наднаціональності. Принципи верховенства та прямої дії права ЄС.

Загальні положення і правовий статус Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Передумови та попередники Угоди про асоціацію. Історія підписання Угоди про асоціацію. Структура Угоди про асоціацію. Імплементация Угоди про асоціацію. Органи, створені для контролю імплементации Угоди про асоціацію. План заходів з імплементации Угоди про асоціацію.

Міжнародно-правові підстави та засоби зміни державної території. Правовий режим територій у міжнародному праві. Державна територія та її складові. Державні кордони, їх види та встановлення. Делімітація. Демаркація. Правові підстави зміни державної території. Нейтралізовані території. Демілітаризовані території. Правовий статус окупованих територій у міжнародному праві.

Міжнародно-правові засоби вирішення спорів. Поняття і міжнародно-правове забезпечення мирних засобів розв'язання міжнародних спорів. Переговори, консультації, добрі послуги та посередництво. Обстеження і примирення. Міжнародна судова процедура. Міжнародний Суд ООН. Статут ООН і Статут Міжнародного Суду ООН. Регіональні й спеціальні міжнародні судові установи. Міжнародні арбітражні (третейські) суди. Вирішення міжнародних спорів у рамках міжнародних організацій. Практика розгляду спорів за участі України у міжнародних судових установах. Провадження щодо острова Зміїний. Провадження України проти Росії в МКС та ЄСПЛ.

Наслідки порушення міжнародно-правових зобов'язань у міжнародному праві. Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності. Поняття та види міжнародних правопорушень. Види і форми відповідальності. Обставини, що виключають відповідальність держав. Міжнародно-правова відповідальність міжнародних організацій. Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р. Відповідальність за правомірну діяльність. Міжнародно-правові зобов'язання erga omnes суб'єкта міжнародного права перед іншими державами та міжнародним співтовариством. Умови правомірності та механізм застосування санкцій за міжнародним публічним правом. Поняття, підстави, умови правомірності та механізм застосування контрзаходів. Санкції щодо Російської Федерації та персональні спеціальні обмежувальні заходи, спрямовані на припинення агресії РФ проти України.

Правове регулювання застосування сили у міжнародних відносинах та систем колективної безпеки. Утримання від застосування сили чи погрози її застосування в Статуті ООН. Поняття агресії. Гуманітарна інтервенція. Захист власних громадян. Превентивна (попереджувальна) самооборона. Поняття систем колективної безпеки. Зобов'язання, які впливають з участі в системах колективної безпеки. Організація північноатлантичного договору.

Питання статусу та режиму морських просторів, зокрема участь України у міжнародних конвенційних механізмах. Поняття, джерела та принципи міжнародного морського права. Класифікація та юридичний статус морських просторів згідно з Конвенцією ООН з морського права 1982 р. Правовий статус і режим внутрішніх вод, територіального моря, прилеглої зони, виключної економічної зони, континентального шельфу, архіпелажних вод, відкритого моря, Міжнародного району морського дна, міжнародних проток та міжнародних каналів згідно з Конвенцією ООН з морського права 1982 р. **Міжнародно-правові засади статусу та режиму повітряних та космічних просторів, зокрема участь України у міжнародних конвенційних механізмах.** Поняття, принципи та джерела міжнародного повітряного права. Правовий режим польотів у національному повітряному просторі. Режим польотів над відкритим морем, міжнародними протоками та архіпелажними водами. Правовий режим міжнародних повітряних сполучень. Боротьба з актами незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. Поняття, джерела та принципи міжнародного космічного права. Правовий режим космічного простору та небесних тіл. Правовий статус космічних об'єктів та космонавтів. Відповідальність у міжнародному космічному праві.

Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та міжнародні механізми контролю за їх виконанням. Універсальний механізм захисту прав людини. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Статутні органи захисту прав людини. Рада ООН з прав людини. Універсальний періодичний огляд. Рада Безпеки ООН. Міжнародний Суд ООН. Економічна і соціальна рада ООН. Секретаріат ООН. Верховний Комісар ООН з прав людини. Договірні органи захисту прав людини. Комітет із прав людини. Комітет із економічних, соціальних та культурних прав. Комітет із ліквідації дискримінації щодо жінок. Комітет із прав дитини. Комітет проти катувань. Комітет із ліквідації расової дискримінації. Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН). Регіональні механізми захисту прав людини. Захист прав людини в діяльності ОБСЄ. Захист прав людини в діяльності Ради Європи. ПАРЕ. Комітет міністрів Ради Європи. Європейський суд з прав людини. Вплив практики ЄСПЛ на законодавство України. Позитивні і негативні зобов'язання України за Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод.

Міжнародні зобов'язання України у сфері охорони навколишнього середовища. Поняття, джерела та принципи міжнародного екологічного права. Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті 1991 р. Конвенція про доступ

до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища 1998 р.

Типові питання з дисципліни «Міжнародне публічне право, міжнародний захист прав людини»:

Встановіть, в якому випадку відбулось приниження гідності особи у розумінні статті 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод:

1. Примусова стерилізація жінки ромського походження під час проведення кесаревого розтину
2. Оприлюднення архівного групового фото, на якому зображено далекого родича заявника, з негативними коментарями на адресу тих, хто на фото зображений
3. Відсутність гарячого водопостачання протягом доби у в'язниці через ремонтні роботи
4. Проведення обшуків у камері засудженого не менше одного разу на місяць після візитів його родичів та знайомих за умови наявності підстав вважати, що засуджений має намір влаштувати бунт у в'язниці

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Правові наслідки недійсності правочинів. Правова природа недійсного правочину. Підстави недійсності правочинів. Правові відмінності нікчемних та оспорюваних правочинів. Види недійсних правочинів. Визнання нікчемного правочину дійсним (конвалідація правочину). Недійсність частини правочину. Загальні та спеціальні наслідки недійсності правочинів. Застосування реституції в цивільному праві.

Особисті немайнові відносини у цивільному праві. Роль і значення особистих немайнових прав. Поняття особистих немайнових прав, не пов'язаних і майновими. Ознаки особистих немайнових відносин. Зміст особистих абсолютних правовідносин. Класифікація особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Захист особистих немайнових прав. Захист права на повагу до честі та гідності фізичної особи, права на недоторканність ділової репутації фізичної та юридичної особи.

Здійснення та захист права власності та інших речових прав. Право власності в системі речових прав. Об'єкти та суб'єкти права власності. Особливості здійснення права власності на окремі види майна (житло, земельні ділянки, самоцінне будівництво). Здійснення права спільної сумісної та спільної часткової власності. Земельний сервітут. Особистий сервітут. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Речово-правові способи захисту права власності. Зобов'язально-правові способи захисту права власності. Витребування власником майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Вимоги по усуненню порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов).

Правові наслідки порушення договірних зобов'язань. Поняття, підстави та види порушення договірних зобов'язань. Теоретичні конструкції цивільно-правової відповідальності за порушення договірних зобов'язань. Форми та види цивільно-правової відповідальності. Підстави цивільно-правової відповідальності. Поняття та форми вини в цивільному праві, відповідальність без вини. Підстави звільнення особи від цивільно-правової відповідальності. Відповідальність за порушення грошових зобов'язань. Солідарна та субсидіарна відповідальність. Відшкодування збитків, неодержаних доходів (упущеної вигоди), завданої матеріальної та моральної шкоди, як наслідки порушення договірних зобов'язань. Збитки та неустойка, як основні форми цивільно-правової відповідальності.

Деліктна відповідальність у цивільному праві. Поняття та особливості деліктної відповідальності. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами. Відповідальність організації за шкоду, заподіяну з вини її працівників. Відповідальність державних і громадських організацій за заподіяння шкоди незаконними діями службових осіб під час виконання ними своїх службових обов'язків. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми, недієздатними і громадянами, нездатними розуміти значення своїх дій. Обсяг відповідальності за заподіяну шкоду, врахування вини потерпілого і майнового стану особи, яка заподіяла шкоду. Особливості відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я і заподіяння смерті громадянинові.

Зобов'язання щодо передачі майна у власність та у користування. Поняття, сфера застосування і значення договору купівлі-продажу. Сторони в договорі купівлі-продажу. Сторони, предмет, ціна і форма договору купівлі-продажу. Момент виникнення права власності (повного господарського відання, оперативного управління) у покупця. Права й обов'язки сторін. Відповідальність сторін за порушення договору. Особливості окремих видів купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу. Поняття та значення договору міни. Поняття і значення договору поставки. Законодавство про поставки. Поняття, значення та сфера застосування договору контрактації. Поняття, значення та сфера застосування договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Поняття і особливості договору дарування. Поняття та значення договору ренти. Поняття та форма договору довічного утримання (догляду). Поняття і сфера застосування договору майнового найму, його види. Предмет та істотні умови договору майнового найму. Найм (оренда) земельної ділянки. Найм будівлі або іншої капітальної споруди. Найм (оренда) транспортного засобу. Поняття та види договору найму житла. Договір побутового прокату. Поняття та види договору лізингу. Договір позички. Відмежування договору позички від договору позики.

Зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Поняття зобов'язань, що виникають унаслідок безпідставного придбання або збереження майна. Зміст вимог про повернення безпідставно придбаного або збереженого майна. Повернення в натурі та відшкодування доходів від безпідставно набутого майна. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню.

Захист права інтелектуальної власності. Система правової охорони та захисту результатів інтелектуальної власності. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Захист авторського права і суміжних прав. Способи захисту прав на винахід та корисну модель. Способи захисту прав на промисловий зразок. Правовий захист прав на торговельну марку. Судова експертиза у справах, пов'язаних із захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності.

Застосування норм спадкового права. Поняття і значення спадкування. Час і місце відкриття спадщини. Спадкодавець. Спадкоємці. Спадкове майно. Спадкування за законом. Розподіл спадкового майна між спадкоємцями. Спадкування за заповітом. Право на обов'язкову частку. Заповідальний відказ. Скасування і зміна заповіту. Строк для прийняття спадщини. Оформлення спадкових прав. Відмова від спадщини. Перехід спадщини до держави. Охорона спадкового майна. Спадковий договір.

Типові питання з дисципліни «Цивільне право України»:

Умови (підстави) цивільно-правової відповідальності:

1. протиправна поведінка, шкода, вина, причинно наслідковий зв'язок
2. правопорушення, шкода, причинно наслідковий зв'язок
3. протиправна поведінки (дії чи бездіяльності) особи, заподіяння шкоди, вина особи, яка заподіяла шкоду

4. заподіяння шкоди, вина особи, яка заподіяла шкоду, причинно наслідковий зв'язок

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Визначення складу суду. Склад суду. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Наслідки відводу суду (судді).

Учасники справи. Склад учасників справи. Процесуальні права та обов'язки учасників справи. Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність. Сторони в судовому процесі, їхні спеціальні процесуальні права та обов'язки. Процесуальна співучасть. Залучення до участі в справі співвідповідача. Заміна неналежного відповідача. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Процесуальне правонаступництво. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Представники. Поняття й види представництва в судовому процесі. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Повноваження представника в суді. Документи, що підтверджують повноваження представників.

Інші учасники судового процесу. Склад інших учасників судового процесу. Цивільний процесуальний статус інших учасників судового процесу.

Цивільна юрисдикція. Поняття та види цивільної юрисдикції. Предметна та суб'єктна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність).

Докази та доказування. Поняття доказів у судовому процесі. Види засобів доказування: письмові, речові та електронні докази, висновки експертів, показання свідків. Обов'язок доказування та подання доказів. Предмет доказування. Підстави звільнення від доказування. Оцінка доказів. Забезпечення доказів.

Заходи процесуального примусу. Поняття та види заходів процесуального примусу. Підстави та порядок застосування заходів процесуального примусу.

Позовне провадження. Поняття позову. Види позовів. Підстави та види забезпечення позову. Зустрічне забезпечення. Заяви по суті справи, їх види. Позовна заява, її зміст і форма. Пред'явлення позову. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви, відмова у відкритті провадження в справі. Відкриття провадження в справі. Підготовче провадження. Захист відповідача від пред'явленого позову. Відзив, заперечення та зустрічний позов. Врегулювання спору за участю судді. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем. Мирова угода сторін. Завдання та строки розгляду справи по суті. Відкриття розгляду справи по суті. З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Судові дебати та ухвалення рішення. Фіксування судового процесу. Зупинення та закриття провадження в справі. Залишення позову без розгляду. Поняття та види судових рішень. Порядок ухвалення судового рішення. Законність і обґрунтованість судового рішення. Проголошення судового рішення. Набрання рішенням суду законної сили. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження. Умови та порядок проведення заочного розгляду справи.

Наказне провадження. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Порядок розгляду справ про видачу судового наказу. Зміст судового наказу. Скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.

Окреме провадження. Поняття та сутність окремого провадження. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження. Порядок розгляду справ окремого провадження.

Перегляд судових рішень. Поняття та сутність апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції. Право апеляційного оскарження. Строк на апеляційне оскарження. Форма й зміст апеляційної скарги, порядок її подання. Відкриття апеляційного

провадження. Апеляційний розгляд. Повноваження суду апеляційної інстанції. Постанова суду апеляційної інстанції.

Поняття та сутність касаційного провадження. Суд касаційної інстанції. Право касаційного оскарження. Строк на касаційне оскарження. Форма й зміст касаційної скарги, порядок її подання. Відкриття касаційного провадження. Касаційний розгляд. Повноваження суду касаційної інстанції. Постанова суду касаційної інстанції. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Розгляд заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

Судові доручення про надання правничої допомоги. Звернення суду України із судовим дорученням про надання правничої допомоги до іноземного суду. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.

Типові питання з дисципліни «Цивільне процесуальне право України»:

Чи має право суд витребувати необхідні докази в справах окремого провадження:

1. з власної ініціативи суд не повинен витребувати докази;
2. з власної ініціативи за згодою з учасниками з метою обґрунтування заявлених вимог;
3. з власної ініціативи з метою з'ясування обставин справи;
4. суд взагалі не повинен витребувати докази, навіть за клопотанням сторін.

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Зайнятість населення і працевлаштування. Право на працю і соціальні механізми його реалізації. Законодавчі акти України про зайнятість та соціальний захист населення. Поняття зайнятості населення, його види та форми. Політика зайнятості та роль держави в її реалізації. Показники зайнятості. Безробіття та його причини. Види та форми безробіття. Державні, регіональні і територіальні програми зайнятості. Державна служба зайнятості та її роль у працевлаштування безробітних. Особливі гарантії держави при втраті роботи. Гарантійні компенсації безробітним, їх види, розміри, умови виплати.

Трудовий договір та його види. Поняття та значення трудового договору у трудовому праві України. Класифікація та особливості трудових договорів. Класифікація трудових договорів за терміном дії. Класифікація трудових договорів за суб'єктним складом. Види трудових договорів за формою працевлаштування. Особливості укладення окремих видів трудових договорів. Контракт як особлива форма трудового договору.

Робочий час і час відпочинку. Поняття робочого часу та його види. Режим робочого часу та його види. Порядок залучення до надурочних робіт та чергування. Поняття та види часу відпочинку за трудовим правом. Перерва протягом робочого дня. Щоденний і щотижневий відпочинок. Порядок залучення працівників до роботи у святкові та неробочі дні. Поняття та види відпусток за трудовим законодавством. Порядок надання щорічних відпусток.

Оплата праці та її нормування. Гарантії та компенсації. Поняття, структура та особливості заробітної плати. Методи регулювання оплати праці. Форми, строки, періодичність і місце виплати заробітної плати. Система та форми оплати праці. Тарифна система оплати праці. Обмеження відрахувань із заробітної плати. Гарантійні та компенсаційні виплати.

Трудова дисципліна. Поняття і значення дисципліни праці та методи її забезпечення. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Основні трудові обов'язки працівника і роботодавця (адміністрації). Заходи заохочення за успіхи у праці. Дисциплінарна відповідальність та її види. Заходи дисциплінарного стягнення і порядок їх застосування. Особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців.

Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Поняття та загальна характеристика матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності працівників. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування. Матеріальна відповідальність роботодавця за шкоду заподіяну працівникові.

Трудові спори. Загальна характеристика трудових спорів. Історія виникнення і розвитку трудових спорів в Україні. Причини виникнення трудових спорів. Поняття трудового спору. Класифікація трудових спорів. Причини і умови трудових спорів. Вплив соціально-економічної ситуації на виникнення трудових спорів. Попередження трудових спорів. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів у комісіях по трудових спорах. Порядок розгляду трудових спорів у судах. Порядок розгляду колективних трудових спорів. Поняття, види та сторони колективних трудових спорів (конфліктів). Формування та порядок розгляду вимог найманих працівників. Момент виникнення колективного трудового спору. Вирішення колективного трудового спору примирною комісією. Вирішення колективного трудового спору трудовим арбітражем. Правовий статус Національної служби посередництва і примирення.

Типові питання з дисципліни «Трудове право України»

Тарифна система як основа організації оплати праці включає:

1. тарифні ставки і тарифні сітки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні довідники;
2. схеми окладів і тарифних розрядів;
3. тарифні ставки, гарантійні виплати і компенсації;
4. тарифну сітку, заохочувальні та компенсаційні виплати.

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

Методи регулювання відносин в міжнародному приватному праві. Джерела (форми) міжнародного приватного права. Уніфікований матеріально-правовий метод у міжнародному приватному праві. Колізійний метод регулювання у міжнародному приватному праві. Загальна характеристика джерел міжнародного приватного права. Міжнародний договір у системі джерел міжнародного приватного права. Внутрішнє законодавство держав у сфері міжнародного приватного права. Звичаї. Юридична доктрина. Судова та арбітражна практика.

Принцип автономії волі у міжнародному приватному праві. Загальна характеристика принципу автономії волі сторін. Умови застосування автономії волі сторін. Часові межі автономії волі сторін. Форма вираження або спосіб реалізації автономії волі сторін. Розщеплення договірної статуту. Дійсність договору про вибір права. Сфера дії права обраного сторонами (зобов'язальний статут). Варіації принципу автономії волі сторін у міжнародному приватному праві.

Особливості та кваліфікація колізійної норми. Конфлікт кваліфікацій. Проблеми застосування колізійних норм. Поняття та стадії застосування колізійної норми. Зворотне відсилання та відсилання до права третьої країни. Позитивні та негативні колізії. Кваліфікація. Конфлікт кваліфікацій та шляхи його подолання. Взаємність. Обхід закону та заходи щодо його попередження. Поняття екстериторіальної дії права. З'ясування змісту іноземного права. Тлумачення іноземного права. Застосування іноземного права. Межі застосування іноземного права. Публічний порядок та його розуміння в різних правових системах. Поняття про публічний порядок в Україні.

Уніфікація та гармонізація норм міжнародного приватного права. Поняття уніфікації права. Стадії процесу уніфікації правових норм та притаманні їм правові форми. Види уніфікації права. Способи уніфікації права. Роль договорів про правову допомогу в уніфікації норм міжнародного приватного права. Поняття гармонізації права та

підходи щодо його визначення в юридичній науці. Види і способи гармонізації права. Співвідношення уніфікації і гармонізації правових норм у міжнародному приватному праві. Гармонізація українського міжнародного приватного права з європейським правом.

Колізійні питання права власності. Закон місця знаходження речі Поняття рухомого і нерухомого майна в законодавстві різних країн. Проблема мобільної колізії та шляхи її вирішення. Визначення права, яке необхідно застосовувати до об'єктів інтелектуальної власності. Правове регулювання іноземних інвестицій. Українське законодавство про іноземні інвестиції. Правовий режим власності держави. Доктрина акта держави.

Питання спадкування у міжнародному приватному праві. Колізії законів у сфері спадкування. Спадкування за законом. Спадкування за заповітом. Перехід спадкового майна до держави. Держава як спадкоємець. Перехід майна до держави на правах окупації.

Порядок укладення та розірвання транскордонних шлюбів, правове регулювання особистих немайнових і майнових відносин подружжя, ускладнених іноземним елементом. Уніфіковані питання в галузі сімейного права. Колізійні питання у сімейному праві. Регулювання сімейних відносин з іноземним елементом в українському законодавстві. Укладення шлюбу. Правовідносини між подружжям. Основні типи систем подружнього майна (шлюбного режиму). Правове регулювання особистих немайнових та майнових відносин подружжя з іноземним елементом, яке проживає в Україні.

Загальні положення зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Застосування «Правил ІНКОТЕРМС» у зовнішньоекономічних договорах. Договірні зобов'язання у міжнародному приватному праві. Деліктні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Джерела регулювання зовнішньоекономічних угод. Умови зовнішньоекономічної угоди. Базис поставки. Захисні засоби у зовнішньоекономічних угодах. Колізійні питання в зовнішньоекономічних угодах. Автономія волі та випадки її обмеження. Міжнародна купівля-продаж товарів. Договір міжнародного перевезення. Міжнародний підряд. Правила Інкотермс 2020 та особливості їх застосування. Групи термінів Інкотермс 2020 застосовані до всіх видів транспорту та до морського й внутрішнього водного транспорту. Загальні положення про відносини щодо заподіяння шкоди у міжнародному приватному праві. Колізійні питання деліктних і квазиделіктних зобов'язань. Закон місця вчинення правопорушення. Закон суду та особистий закон і їх застосування до деліктних зобов'язань. Зміст закону місця вчинення правопорушення. Спосіб та характер відшкодування. Реституція. Договори про правову допомогу. Заподіяння шкоди в Україні. Законодавство України про деліктні зобов'язання та поширення його на іноземців. Заподіяння шкоди закордоном українським громадянам та її відшкодування.

Колізійні прив'язки, застосовувані до регламентації трудових відносин з іноземним елементом. Уніфіковані норми трудового права. Конвенції МОП та інші міжнародні угоди з питань праці. Колізійні питання в галузі трудових правовідносин. Закон місця роботи та його спеціальні випадки. Трудові права іноземців в Україні. Трудові права українських громадян за кордоном. Закони України та закони держав, що приймають трудових мігрантів. Питання соціального забезпечення в міжнародному приватному праві.

Міжнародний цивільний процес. Поняття міжнародного цивільного процесу. Міжнародна підсудність. Процесуальні права іноземців в Україні. Процесуальне становище іноземної держави та його особливості. Правова допомога в цивільних справах: міжнародне та національне регулювання.

Міжнародний комерційний арбітраж та інші альтернативні способи вирішення спорів з іноземним елементом. Поняття арбітражу. Види третейських (арбітражних) судів. Джерела правового регулювання арбітражного розгляду спорів. Визнання та виконання арбітражних рішень. Поняття альтернативного вирішення спорів та класифікація способів, що застосовуються до вирішення спорів з іноземним елементом. Медіація як спосіб альтернативного вирішення спорів. Переговори як альтернативний

спосіб вирішення приватноправових спорів. Третейський суд та його роль у альтернативному вирішенні спорів.

Типові питання з дисципліни «Міжнародне приватне право»

Визначте структуру норми: «Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи визначається особистим законом юридичної особи».

1. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи – прив'язка, визначається особистим законом юридичної особи – обсяг
2. У цій нормі немає прив'язки
3. У цій нормі немає обсягу
4. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи – обсяг, визначається особистим законом юридичної особи – прив'язка

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Призначення покарання та застосування інших заходів кримінально-правового впливу. Поняття та мета покарання в кримінальному праві. Призначення покарання в межах санкції або частини статті Кримінального Кодексу України. Залежність ступеня тяжкості кримінального правопорушення на вид та розмір покарання. Оцінювання інформації щодо особи винного під час призначення покарання. Призначення покарання з урахуванням обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання та їх урахування при його призначенні.

Поняття заходів кримінального впливу. Види заходів кримінального впливу. Заохочувальні заходи кримінального впливу. Примусові заходи кримінального впливу. Квазі-заходи кримінального впливу. Поняття та ознаки «інших заходів кримінально-правового характеру». Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Злочини проти основ національної безпеки. Національна безпека як об'єкт злочинного посягання. Поняття і види злочинів проти основ національної безпеки. Характеристика злочинів проти основ національної безпеки. Суб'єкт та спеціальний суб'єкт злочинів проти основ національної безпеки. Характеристика суб'єктивної та об'єктивної сторони злочинів проти основ національної безпеки. Мотив та умисел у злочинах проти основ національної безпеки.

Характеристика дій, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Аналіз складу злочину посягання на територіальну цілісність і недоторканність України. Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України. Характеристика та ознаки державної зради. Посягання на життя державного чи громадського діяча. Характеристика та ознаки диверсії. Характеристика та ознаки шпигунства, як злочину проти основ національної безпеки. Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань. Звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки

Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи. Поняття, загальна характеристика і види кримінальних правопорушень проти життя особи. Діяння у складі вбивства. Наслідки у складі вбивства. Кваліфіковані види умисного вбивства. Привілейовані види умисного вбивства. Посягання на життя окремих категорій осіб. Кримінальні правопорушення проти здоров'я особи. Поняття і види тілесних ушкоджень. Суспільно небезпечні діяння у складах тілесних ушкоджень. Наслідки у складах тяжких тілесних ушкоджень. Розлад здоров'я як ознака тілесних ушкоджень. Втрата працездатності як ознака тілесних ушкоджень. Відмінність побоїв від тілесних ушкоджень. Відмінність катування від тілесних ушкоджень та побоїв. Розмежування

складів залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Поняття, загальна характеристика та види злочинів проти волі, честі та гідності особи. Аналізування юридичних складів кримінальних правопорушень та характеристика кваліфікуючих ознак: незаконного позбавлення волі або викрадення людини; насильницького зникнення; захоплення заручників; підміни дитини; торгівля людьми; експлуатації дітей; використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом; незаконного поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги.

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Поняття, загальна характеристика і види кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Розмежування складів згвалтування та насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Способи у складах згвалтування та насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Розмежування примушування до вступу в статевий зв'язок та згвалтування і насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом.

Кримінальні правопорушення проти власності. Поняття, види та загальна характеристика кримінальні правопорушення проти власності. Ознаки кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним зверненням чужого майна на користь винуватого чи третіх осіб. Форми «розкрадання». Момент закінчення «розкрадання». Таємність як ознака крадіжки. Відмінність крадіжки від грабежу. Діяння у складі розбою. Відмінність розбою від насильницького грабежу. Діяння у складі вимагання. Способи вимагання. Відмінність вимагання від розбою та грабежу. Способи вчинення шахрайства. Відмінність привласнення, розтрати та заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем від інших форм «розкрадання» Відмінність шахрайства та заподіяння майнової шкоди шляхом обману чи зловживання довірою.

Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадської безпеки. Діяння у складі створення злочинної організації. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у складі злочинної організації. Поняття банди та бандитизму, діяння вчинені у їх складі. Поняття воєнізованого та збройного формування, відмінність між ними. Поняття терористичної групи та терористичної організації. Діяння у складі терористичного акту та його мета. Незаконні діяння зі зброєю, що можуть утворювати склади кримінальних правопорушень проти громадської безпеки Аналізування юридичних складів та характеристика кваліфікуючих ознак кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.

Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності. Групове порушення громадського порядку; масові заворушення: аналіз юридичних складів злочинів та характеристика обтяжуючих обставин. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку та порівняння них з хуліганством. Наруга над могилою. Поняття та характеристика сутенерства. Ознаки кримінального діяння, щодо втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність. Аналізування характерних ознак кваліфікації інших кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності.

Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Поняття зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями. Поняття перевищення влади або службових повноважень. Діяння у складі службової недбалості. Наслідки у складах кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Предмет службового підроблення. Поняття неправомірної

вигоди. Суспільно небезпечні діяння з неправомірною вигодою. Суб'єкт кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Типові питання з дисципліни «Кримінальне право України:

Назвіть ознаки, які визначають характер і сутність суспільної небезпечності злочину.

1. мотив і мета злочину
2. особисті якості суб'єкта злочину
3. вік, соціальний стан потерпілого
4. місце та час вчинення злочину

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Докази та доказування в кримінальному провадженні. Поняття доказів та їх класифікація. Види процесуальних джерел доказів. Поняття доказування та його структура. Предмет, межі та суб'єкти доказування.

Заходи забезпечення кримінального провадження. Мета та види заходів забезпечення кримінального провадження. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Підстави та порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Мета й підстави застосування запобіжних заходів. Обставини, що враховуються при обранні запобіжного заходу. Види запобіжних заходів. Порядок застосування запобіжних заходів. Порядок продовження строку застосування запобіжного заходу, зміни та скасування запобіжних заходів.

Досудове розслідування. Поняття та форми досудового розслідування. Загальні положення досудового розслідування: початок досудового розслідування; поняття та види підслідності; строки досудового розслідування та порядок їх продовження; ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення; недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування; об'єднання та виділення матеріалів досудового розслідування; розгляд клопотань під час досудового розслідування. Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії. Поняття слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та їх система. Вимоги до проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Види слідчих (розшукових) дій та процесуальний порядок їх проведення. Види негласних слідчих (розшукових) дій та процесуальний порядок їх проведення.

Повідомлення про підозру. Випадки повідомлення про підозру. Порядок повідомлення про підозру. Зміна повідомлення про підозру.

Зупинення та закінчення досудового розслідування. Підстави та порядок зупинення досудового розслідування. Відновлення досудового розслідування. Форми закінчення досудового розслідування.

Судове провадження у першій інстанції. Підготовче провадження. Загальні положення судового розгляду. Межі судового розгляду. Процедура судового розгляду. Особливі порядки провадження в суді першої інстанції.

Судові рішення. Види судових рішень та вимоги до них. Порядок ухвалення та проголошення судових рішень. Окрема думка судді.

Провадження в суді апеляційної інстанції. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Право на апеляційне оскарження, процесуальний порядок і строки апеляційного оскарження. Форма та зміст апеляційної скарги. Залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмова у відкритті провадження. Наслідки подання апеляційної скарги. Підготовка до апеляційного розгляду. Заперечення на апеляційну скаргу. Відмова від апеляційної скарги, зміна та доповнення апеляційної скарги під час апеляційного провадження. Межі перегляду судом апеляційної інстанції.

Апеляційний розгляд. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції. Судові рішення суду апеляційної інстанції.

Провадження з виконання судових рішень. Набрання законної сили судовим рішенням та його наслідки. Питання, які вирішуються судом під час та після виконання вироків, порядок їх вирішення.

Провадження в суді касаційної інстанції. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку. Право на касаційне оскарження, процесуальний порядок і строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційної скарги. Залишення касаційної скарги без руху або її повернення. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Касаційний розгляд. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції. Підстави та порядок передачі кримінального провадження на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Судові рішення суду касаційної інстанції.

Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні. Поняття, завдання та правова основа міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Процесуальний порядок надання міжнародної правової допомоги під час проведення процесуальних дій. Законодавство, що регулює міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Виконання процесуальних дій дипломатичними представництвами або консульськими установами. Запит про міжнародне співробітництво. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Виклик підозрюваного, обвинуваченого з-за кордону та їхні гарантії. Виклик свідка, потерпілого, його представника. Кримінальне провадження у порядку перейняття.

Видача осіб, які вчинили правопорушення (екстрадиція). Сутність видачі (екстрадиції) особи, яка вчинила злочин. Передача до України особи, щодо якої прийняте рішення про видачу. Межі підтримання державного обвинувачення, щодо виданої особи. Визнання та виконання вироків іноземних судів та передання засуджених осіб. Порядок розгляду уповноваженим (центральним) органом України запиту про видачу особи в іноземну державу. Підстави для відмови у видачі. Права особи, видача якої запитується. Розгляд судом запиту про видачу особи. Рішення уповноваженого (центрального) органу України щодо запиту про видачу особи. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб. Кримінальне провадження у порядку перейняття.

Типові поняття з дисципліни «Кримінально-процесуальне право»:

Змістом якої функції кримінального процесу є прийняття рішення по суті у кримінальному провадженні?

1. обвинувачення
2. захисту
3. правосуддя
4. судового контролю

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ВКЛЮЧАЮЧИ МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ»

Умови застосування норм міжнародного гуманітарного права. Кваліфікація збройного конфлікту на території України відповідно до законодавства України. Поняття збройного конфлікту. Види збройних конфліктів. Міжнародні та неміжнародні збройні конфлікти. Воєнна окупація. Збройні конфлікти з іноземним втручанням.

Статус комбатантів, інших учасників збройного конфлікту та цивільних осіб у міжнародному гуманітарному праві. Поняття комбатантів та некомбатантів. Правовий статус цивільних осіб, медичного і духовного військового персоналу, комбатантів, які

поранені, хворі або зазнали корабельної аварії, військовополонених й інтернованих цивільних осіб.

Міжнародна відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права. Застосування положень Кримінального кодексу України за порушення законів та звичаїв війни.

Універсальна юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів у міжнародному праві. Юрисдикція України щодо міжнародних злочинів.

Юрисдикція та процесуальні аспекти діяльності Міжнародного кримінального суду. Римський статут Міжнародного кримінального суду. Елементи злочинів Міжнародного кримінального суду. Правовий статус судді, прокурора та адвоката Міжнародного кримінального суду. Захист потерпілих осіб Міжнародним кримінальним судом. Провадження в Міжнародному кримінальному суді. Виконання вироків Міжнародного кримінального суду.

Зобов'язання України щодо відповідальності за міжнародні злочини. Злочини геноциду. Злочини проти людяності. Військові злочини. Злочин агресії.

Зобов'язання України щодо відповідальності за конвенційні злочини. Корупційні злочини. Злочини проти особистих прав і свобод громадян. Контрабанда. Легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом. Фальшивомонетництво. Незаконний обіг зброї. Поширення порнографії. Незаконний обіг наркотичних засобів і психотропних речовин. Тероризм. Піратство. Захоплення заручників. Злочини проти безпеки морського судноплавства. Незаконні операції з культурними цінностями.

Типові питання з дисципліни «Міжнародне кримінальне право включаючи міжнародне співробітництво у сфері запобігання злочинності»:

Четверта Женевська конвенція стосується захисту такої категорії осіб:

1. Цивільного населення
2. Комбатантів на морі
3. Військовополонених
4. Поранених та хворих

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНІ ЕТИЧНІ ВИМОГИ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ»

Незалежність, безсторонність та доброчесність. Основні принципи професійної діяльності правників України. Незалежність правничої професії як гаранту для здійснення захисту прав людини та надання правової допомоги. Довіра до суду та суддівська етика. Поняття незалежного та безстороннього суду. Доброчесність як кваліфікаційна вимога до судді. Декларація доброчесності судді. Бангалорські принципи поведінки суддів. Вимоги професійної етики прокурорів. Внутрішня і зовнішня незалежність прокурора. Безсторонність та підзвітність прокурора. Вимоги професійної етики адвокатів. Європейські стандарти адвокатської етики та українські Правила адвокатської етики. Доброчесність як основа етичної поведінки правника. Механізм забезпечення доброчесності в професіях, не пов'язаних з системою правосуддя. Доброчесність та органи правопорядку.

Об'єктивність і недопущення конфлікту інтересів, вимоги щодо несумісності. Справедливість, неупередженість та об'єктивність як основні вимоги до професійної поведінки правників. Конфлікт інтересів та його складові. Головні ознаки конфлікту інтересів. Приватний інтерес. Реальний конфлікт інтересів. Потенційний конфлікт інтересів. Зовнішнє врегулювання конфлікту інтересів. Конфлікти в правоохоронній діяльності. Заходи щодо запобігання та попередження конфлікту інтересів. Шляхи врегулювання конфлікту інтересів. Службове несумісництво як умова забезпечення незалежності. Вимоги щодо несумісності перебування на посаді судді. Вимоги щодо

несумісності прокурора. Несумісність адвокатської діяльності з іншими видами діяльності.

Відданість верховенству права та правам людини. Верховенство права як основоположний принцип правової системи України. Конституція України про верховенство права. Верховенство права як певний стандарт ухвалення судових рішень. Професійна діяльність судді як приклад неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права. Відданість верховенству права та законності у професійній поведінці прокурора. Практична реалізація принципів верховенства права та законності як етичні вимога до діяльності адвоката. Етичні аспекти дотримання верховенства права та захисту прав і свобод людини у правоохоронній сфері.

Конфіденційність та збереження професійної таємниці. Захист конфіденційної інформації про особу Конституцією України. Конфіденційна інформація та професійна таємниця: спільне і відмінне. Уміння володіти професійною таємницею як етична вимога в діяльності адвокатів, суддів, нотаріусів. Правила адвокатської етики про принцип конфіденційності в діяльності адвоката. Нотаріальна таємниця. Таємниця слідства і дізнання. Випадки санкціонованого розголошування інформації.

Етичні засади взаємовідносин між правниками. Реагування на неетичну поведінку колег. Професійна етика правника. Етичні стандарти взаємовідносин у сфері правосуддя. Моральні виміри спілкування правників. Етичні взаємовідносини адвоката та суду. Етика взаємовідносин адвокатів і прокурорів. Взаємовідносини у колективах прокуратур. Етичні правила взаємовідносин між адвокатами. Форми реагування правників на неетичну поведінку колег. Дисциплінарна відповідальність за порушення правил професійної етики.

Дотримання високих етичних стандартів на робочому місці і поза ним, офлайн та онлайн. Стандарти етичних кодексів юридичних професій. Професійна честь і гідність правника. Поведінка судді під час здійснення правосуддя. Позасудова поведінка судді. Етичні стандарти відносин адвоката з клієнтом. Дотримання прокурором правил етики в роботі і поза нею. Основні вимоги до його поведінки. Сумлінна професійна поведінка нотаріуса та його поведінка у позаслужбовий час. Етичні стандарти поведінки працівників правоохоронних органів. Службова та позаслужбова культура поведінки правника. Культура та правила використання правниками соціальних мереж, Інтернет-форумів та інших форм спілкування в мережі Інтернет.

Дисциплінарна відповідальність правника за порушення етичних стандартів. Дисциплінарний проступок правника. Дисциплінарна відповідальність правника та її види. Роль кваліфікаційно-дисциплінарних комісій. Дисциплінарна скарга та її форма щодо порушення етичних стандартів поведінки судді. Дисциплінарне стягнення стосовно судді. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Підстави для притягнення адвоката до відповідальності. Дисциплінарна відповідальність правника в Україні та за кордоном.

Типові питання з дисципліни «Загальні етичні вимоги правничої професії»
Моральний нігілізм юриста:

1. заперечення юристом спільних для всіх моральних норм, принципів та ідеалів, невизнання будь-яких авторитетів;
2. світоглядна позиція юриста, суть якої полягає у ставленні до будь-якої речі як до ніщо;
3. безглуздість, нісенітниця, те, що суперечить здоровому глузду, але що може сприймати юрист у певній ситуації;
4. заперечення юристом гуманного ставлення до людини та всього живого.

**АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ»**

Правовідносини по соціальному забезпеченню. Соціальні ризики. Загальна характеристика і види правовідносин по соціальному забезпеченню. Поняття та особливості матеріальних правовідносин (пенсійних правовідносин; правовідносин по забезпеченню допомогами, соціальними компенсаціями і пільгами; правовідносин по наданню соціальних послуг у натуральному виді). Поняття та особливості процедурних правовідносин. Поняття та особливості процесуальних правовідносин. Елементи правовідносин по соціальному забезпеченню: суб'єкти, об'єкти та зміст. Правовий статус суб'єктів правовідносин. Зміст правовідносин по соціальному забезпеченню. Об'єкти правовідносин: пенсії, допомоги, послуги. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин з соціального забезпечення. Поняття, ознаки і види соціальних ризиків.

Правове регулювання пенсійного забезпечення у солідарній системі. Система пенсійного забезпечення в Україні. Поняття, види і соціальне призначення пенсії. Основні стадії здійснення права на трудову пенсію. Суб'єкти пенсійного страхування у солідарній системі. Пенсія за віком: поняття, умови призначення та розміри. Пенсія по інвалідності: поняття, види, умови, що визначають право на пенсію по інвалідності, розміри. Поняття інвалідності, медичні і правові критерії інвалідності. Пенсії у зв'язку з втратою годувальника: поняття, умови, розміри та особливості пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника. Особливості надання пенсій по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання. Поняття та особливості пенсії за вислугу років. Пенсії за особливі заслуги перед Україною. Призначення, перерахунок та виплата пенсій у солідарній системі.

Правове регулювання пенсійного забезпечення у накопичувальній системі. Суб'єкти пенсійного страхування в накопичувальній системі. Особливості формування Накопичувального фонду. Види довічних пенсій. Істотні умови договору страхування довічної пенсії. Порядок укладення та оплати договору страхування довічної пенсії. Особливості здійснення виплат довічних пенсій. Система, принципи та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Недержавні пенсійні фонди, їх види та органи управління. Пенсійний контракт та пенсійна схема. Види пенсійних виплат в системі недержавного пенсійного забезпечення, умови та порядок їх виплати. Державний нагляд та контроль у накопичувальній пенсійній системі. Відповідальність юридичних осіб, які надають послуги в накопичувальній пенсійній системі.

Страхові соціальні допомоги як вид соціального забезпечення. Поняття допомоги по безробіттю. Умови і процедура реєстрації безробітних. Особи, що не можуть бути визнані безробітними. Умови, що визначають право на допомогу. Диференціація розмірів допомоги з безробіття. Максимальний і мінімальний розміри. Терміни виплати допомоги з безробіття. Підстави призупинення та зупинення виплати допомоги. Матеріальна й інша допомога безробітному і членам його родини. Допомоги з тимчасової непрацездатності: поняття і види (при захворюванні, карантині, санаторно-курортному лікуванні, протезуванні, по догляду за членом родини). Посвідчення тимчасової непрацездатності. Призначення і виплата допомоги з тимчасової непрацездатності. Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням. Допомоги, зумовлені народженням дитини. Процедура і терміни звернення за призначенням допомог. Документи, необхідні для прийняття рішень про призначення кожної з зазначених допомог.

Державні (нестрахові) соціальні допомоги як вид соціального забезпечення. Поняття, види та загальна характеристика державних соціальних допомог. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт для визначення права на призначення соціальної допомоги та її розміру. Поняття та методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги. Державна допомога сім'ям з дітьми. Державна допомога у зв'язку з вагітністю та пологами. Допомога при народженні дитини. Допомога при усиновленні дитини. Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. Допомога на дітей самотнім матерям. Допомога на дітей, хворих на тяжкі перинатальні

ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, яким не встановлена інвалідність. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю. Тимчасова державна соціальна допомога непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату. Соціальні виплати дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування.

Соціальні послуги як вид соціального забезпечення. Поняття та принципи надання соціальних послуг. Суб'єкти надання і отримання соціальних послуг. Класифікація, типи соціальних послуг. Порядок і умови надання соціальних послуг. Види, порядок і умови надання соціальних послуг удома. Коло осіб, що мають право на отримання соціальних послуг вдома. Види послуг, що надаються в стаціонарних установах, умови оплати цих послуг. Умови приймання, переведення та відрахування з будинку-інтернату громадян похилого віку та осіб з інвалідністю. Дитячі будинки-інтернати й інші стаціонарні установи для дітей. Порядок забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення. Технічні та інші засоби реабілітації для осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, за які виплачується грошова компенсація їх вартості. Особливості забезпечення протезно-ортопедичними виробами, у тому числі ортопедичним взуттям та допоміжними засобами для особистого догляду та захисту. Особливості забезпечення допоміжними засобами для особистої гігієни, допоміжними засобами для особистої рухомості, переміщення та підйому, засобами для пересування, меблями, оснащенням. Умови ремонту і технічного обслуговування технічних та інших засобів реабілітації. Соціальна реабілітація та адаптація.

Типові питання з дисципліни «Сучасні стандарти соціального захисту в Україні»

До основних критеріїв життєдіяльності людини законодавство України відносить:

1. матеріальна забезпеченість особи
2. здатність особи бути позивачем або відповідачем у суді
3. здатність до навчання
4. здатність особи діяти розсудливо

АНОТАЦІЇ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ»

Державне регулювання господарської діяльності як форма охорони публічних інтересів в умовах змішаної економіки. Засади державної регуляторної політики у сфері господарювання. Засоби державного регулювання господарської діяльності. Публічні закупівлі. Ліцензування та квотування у сфері господарської діяльності. Технічне регулювання у сфері господарювання. Дотації та інші засоби державної підтримки суб'єктів господарювання.

Суб'єкти господарських правовідносин. Правовий статус підприємств як організаційної форми господарювання. Правовий статус державних та комунальних унітарних підприємств, казенних підприємств, приватних підприємств. Правовий статус

господарських товариств. Правовий статус колективних підприємств. Правовий статус об'єднань підприємств. Фізична-особа підприємець як учасник господарських відносин.

Утворення та припинення суб'єктів господарювання. Поняття та способи створення суб'єктів господарювання. Порядок і основні етапи створення суб'єктів господарювання. Легалізація, реєстрація юридичних осіб. Припинення діяльності суб'єктів господарювання. Підстави, порядок та способи припинення суб'єктів господарювання. Підстави, порядок реорганізації (злиття, приєднання, поділу та перетворення) суб'єкта господарювання. Обмеження, тимчасове припинення діяльності суб'єктів господарського права. Наслідки припинення діяльності суб'єктів господарювання. Особливості створення, реорганізації та ліквідації окремих суб'єктів господарювання.

Відповідальність у сфері господарювання. Поняття, ознаки та види господарсько-правової відповідальності. Підстави, межі та строки застосування господарсько-правової відповідальності. Порядок застосування окремих видів господарсько-правової відповідальності (відшкодування збитків, штрафних та адміністративно-господарських санкцій). Реалізація господарсько-правової відповідальності.

Захист прав суб'єктів господарської діяльності. Форми та способи захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Досудове врегулювання господарських спорів. Медіація. Інші альтернативні способи вирішення господарських спорів. Захист прав суб'єктів господарювання від протиправних захоплень майна, корпоративних прав чи встановлення незаконного контролю над підприємством (рейдерства).

Типові питання з дисципліни «Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів господарювання в Україні»

Учасники юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, зобов'язані протягом _____ з дати прийняття рішення письмово повідомити орган, що здійснює державну реєстрацію:

1. трьох робочих днів
2. 24 годин
3. 5 робочих днів
4. 7 робочих днів

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Екзменаційна робота складається з питань та фабул (описів фактичних обставин ситуації). Типи тестових завдань:

1) завдання, що мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний;

Відповідь на кожне з запитань оцінюється в 0 або 1 тестовий бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді не надано.

Загальна кількість тестових завдань (запитань) - 100. На виконання роботи відведено 150 хвилин. Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати надавши правильні відповіді на всі запитання - 100 тестових балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна кількість балів – 100. Методика розрахунку балів наведена у таблиці 1. При наявності невірних відповідей на кваліфікаційному екзамені бали знімаються. Кількість знятих балів визначається пропорційно від кількості виправлень відповідно до таблиці 2.

Критерії оцінки комплексного екзамену з атестації за ступенем «магістр» зі спеціальності 081 «Право»

Таблиця 1.

Кількість вірних відповідей	Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Значення оцінки ECTS
72-80	90-100	A	«5» відмінно
66-71	82-89	B	«4» добре
59-65	74-81	C	
51-58	64-73	D	«3» задовільно
48-50	60-63	E	
28-47	35-59	FX	«2» незадовільно
0-27	1-34	F	

Таблиця 2.

Критерії зняття балів за виправлення

Кількість виправлень	Кількість знятих балів
Від 1 до 5	0 балів
Від 6 до 10	3 бали
Більше 10	5 балів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
2. Конституційне право України : посіб. для підготовки до іспитів / [Ю. Г. Барабаш, Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин та ін.]. Вид. 6-ге. Харків: Право, 2019. 388 с.
3. Конституційне право України : навчальний посібник для підготовки до ЗНО / [Т. М. Слінько, І. І. Дахова, Л. І. Летнянчин та ін.]. Харків: Право, 2019. 292 с.

«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк (кер. авт. кол.), І.М. Балакарева, І.В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Харків : Право, 2020. 392 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 24.11.2022)
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О.

Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.

«АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО УКРАЇНИ»

1. Адміністративний процес України: теорія, практика. Підручник / За ред. В.М. Бевзенка; пер. з нім. і адапт. Г.В. Рижкова - К. : Дакор, 2020. - 46 с.
2. Балакарева І.М., Белікова М.І., Бойко І.В. та ін. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Укр. : посібник для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання. - Х. : Право, 2019. - 190 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс. Підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко, С. Стеценко та ін. - Х. : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. - 446 с.

«МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО, МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ»

1. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 494 с.
2. Тетарчук В.І. Міжнародне право: Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К.: Центр навчальної літератури.- 2019. – 208 с.
3. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.] ; за ред. В. В. Мицика. – Харків : Право, 2019. Т.1.: Основи теорії. – 2019. – 416 с.

«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1. Цивільне право (особлива частина) : навч. посібник / за заг. ред. : Н.М. Процьків, В.М. Никифорака. - Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
2. Цивільне право у схемах і таблицях з ілюстраціями. Загальна частина. Навчально-наочний посібник. / Укладач С.С. Мирзи. Одеса: ОДУВС, 2021. 70 с.
3. Цивільне право України : навч. посіб. до складання вступ. випробування в магістратуру у форматі ЗНО / В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б. П. Карнаух, Ю. Є. Ходико. Харків : Право, 2021. 396 с.
4. Парасюк В. М. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях) : навч. посібник Львів : Растр-7, 2020. 364 с.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України . за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. К: Юрінком Інтер 2019. - 1046 с.

«ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1. Чорнооченко С. І. Цивільний процес : навч. посіб. / С. І. Чорнооченко. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Київ. : ЦНЛ, 2019. – 472 с.
2. Сенік С. В., Лемик Р. Я. Цивільне процесуальне право : навч. посіб. Львів :Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 424 с.
3. Цивільний процес України. Академічний курс : підручник / ред. С. Я. Фурса. Київ: КНТ, 2018. 848 с.

«ТРУДОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1. Боднарчук О. Г., Васьківська К. М., Левчук П. Р. Трудове право України. Навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 572 с.
2. Трудове право України: підручник / за ред. проф. О. М. Ярошенко. Харків, 2022. 376 с.
3. Трудове право України: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. Харків, 2019. 408 с.
4. Гетьманцева Н. Д., Вакарюк Л. В., Козуб І. Г., Орловський О. Я. Трудове право. Навчальний посібник по вивченню навчальної дисципліни для студентів ОР «Бакалавр» за спеціальністю 081 «Право». Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2020. 311 с.

5. Ярошенко О., Іншин М., Жигалкін І., Луценко О. Індивідуальне та колективне трудове право України: наук. видання. Х.: Юрайт, 2021. 412 с.

«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

1. Міжнародне приватне право. Навчальний посібник під ред. Ю.Іванова/ видавництво Алерта, 2018. – 390 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право : навч. посібник / Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 111 с.
3. Мирошниченко В. О. Міжнародне приватне право у схемах і визначеннях : навч. посібник/ Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 152 с.
4. Корнєєв Ю.В., Вишновецька С.В.Міжнародне приватне право: курс лекцій. – К. :Центр учбової літератури, 2019 – 228с.
5. Міжнародне приватне право : підручник / [Є. М. Білоусов, І. М. Жуков, В. В. Комаров, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. – Харків : Право, 2021. – 408 с.

«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1. Кримінальне право України. Частина 1 : конспект лекцій: навчально-методичний посібник для здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право»/ Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П. Чернівці, 2022. 182 с.
2. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.
3. Сухонос В. В. Кримінальне право України. Особлива частина. Суми. Університетська книга, 2020. 675 с.
4. Сухонос В. В. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник. Суми. Університетська книга, 2018. 375 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. К. : Юрид. думка, 2018. 1316 с.

«КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 21.10.2021)
2. Благута Р. І., Гуцуляк Ю. В., Дуфенюк О.М. Кримінальний процес: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
3. Благута Р. І., Гуцуляк Ю. В., Дуфенюк О.М. Кримінальний процес: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 2. 616 с.

«МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ВКЛЮЧАЮЧИ МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ»

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак, І. В. Земан, І. І. Когутич, О. К. Марін. – Харків : Право, 2019. – 440 с.
2. Застосування норм міжнародного гуманітарного (МГП) та міжнародного кримінального права (МПК): навчальні матеріали. USAID, Національна школа суддів. 2019. URL: https://newjustice.org.ua/wpcontent/uploads/2020/02/Curricula_NJ_IHL_ICL_2019_UKR.pdf
3. Римський статут Міжнародного кримінального суду: проблеми імплементації до національного законодавства України: матеріали дискус. панелі IV Харків. міжнар. юрид. форуму, м. Харків, 25 верес. 2020 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Консулт. місія ЄС в Україні, Міжнар. асоц. кримін. права. Укр. нац. група, Всеукр. асоц. кримін. права ; редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.) [та ін.]. Харків: Право, 2021. 184 с.
4. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право: Загальний курс. / Міжнародний червоний хрест, Женева. Укр. версія підг. Делегацією МКЧХ в Україні. Київ, 2021. 398 с. URL:

<https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>

«ЗАГАЛЬНІ ЕТИЧНІ ВИМОГИ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ»

1. Добросесність та етика. Навчальний посібник. Організація Об'єднаних Націй. Відень, 2021. - 136 с.
2. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т., Мельничук Т., Чуприк Н., Анохіна Л. Етика ділового спілкування. К. Центр навчальної літератури. 2019. 344 с.
3. Теліженко Л. В. Етика юриста : конспект лекцій для студ. спец. 081 «Право» денної, заочної і дистанційної форм навчання. Суми : СумДУ, 2020. - 163 с.
4. Тестові завдання з дисципліни «Етика юриста» [Електронний ресурс]: для студ. спец. 081 «Право» денної, заочної та дистанційної форм навчання / Л. В. Теліженко. – Суми : _____ 2022. – _____ 48 с. URL: <https://lib.sumdu.edu.ua/library/DocumentDescription?docid=USH.8331053> (дата звернення 25.11.2022)

«СУЧАСНІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ»

1. Боднарук М. І., Орловський О. Я., Бурка А. В. Право соціального захисту: навч.-метод. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 184 с.
2. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник. 5-те вид, перероб. та допов. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 447 с.
3. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
4. Право соціального забезпечення: навчальний посібник / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко, В. С. Тарасенко, Є. В. Краснов, О. С. Щукін, А. О. Гудзь, О. В. Корнілова; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с.
5. Ярошенко О. М., Слюсар А. М., Ветухова І. А. та ін. Право соціального забезпечення. Навчальний посібник. Х.: Право, 2019. 376 с.

«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ»

1. Господарське право : практикум. Ред. А. Г. Бобкова. Харків : Право, 2018. 592 с.
2. Мілаш В. С. Господарське право : навч. посіб. для підгот. до іспитів. 6-те вид., змін. Харків : Право, 2019. 336 с.
3. Бутирський А.А. Господарське право : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с.

Схвалено на засіданні кафедри АГПФЕБ

Протокол № 3 від 10 жовтня 2023 р.

Завідувач кафедри _____

Ільченко О.В.

ПОГОДЖЕНО:

Директор НН інституту права _____

Куліш А.М.